

Ill. évfolyam, 67. szám.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre - - - - - 12 korona
Félévre - - - - - 6 korona
Negyedévre - - - - 3 korona
Egyes szám ára - - 8 fillér.

Telefon szám 6.

HATÁRŐR

== UJVIDÉK, ==
1907. jun. 19, szerda.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ujvidék, Ferencz József-tér

Kéziratokat nem adunk vissza

Megjelenik szerda, péntek
és vasárnap reggel.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA

Lapvezér: Teleki Árvéd gróf.

Brankovics patriárka borderója.

Uj adatok. — A levéltár titkairól. — Ellopott akták. — Ki lopta el? — Hova lett az 5050 forint? — Brankovics tudja.

Brankovics György karlócai görög keleti szerb érsekpatriárkának botrányos visszaélései egy évtized óta folytonos izgalomban tartják a szerb népet. A magyar és főleg a szerb közvélemény már régóta pálcát tört a diszes egyházi főméltóságra érdemtelen férfiú felett. Annál megbotránkoztatóbb, hogy Brankovics György mindennek dacára göresösen ragaszkodik a patriárkai méltósághoz. Alig mulik el egy nap, hogy újabb és újabb visszaélések nyomára nem jönnek, melyek valamennyien az agg egyházfejedelem lelkiismeretét terhelik. Az alább közölt szenzációs adatok Brankovics György egész mivoltát mutatják be. Aki azokat elolvassa, és ha eddig nem is volt szerencséje a szerbek patriárkáját ismerhetni, az alábbiakból tökéletes képet tud majd magának alkotni. Hosszabb cikksorozatban közöljük a legújabb adatokat, amelyeknek hitelességéhez kétség nem férhet és tollunk becsületét köztjük le az elmondandók igazságáért.

I.

Brankovics sajtója és barátai világga kürtölték, hogy a radikálisok a temesvári püspöki palota javítására vonatkozó botrányos számadásokat azért lopatták el, hogy ezáltal Brankovics patriárkát meg-rágalmazhassák. Pedig a radikálisoknak ezekre az aktákra nem volt szükségük. Kezeik közt teméntelen bizonyíték van, melyek bármelyike méltatlanná teszik Brankovics Györgyöt, hogy szégyenérzés nélkül tovább is a patriárkai székben maradjon. Kinek állott tehát érdekében, hogy a Brankovics patriárkát kompromittáló adatokat tartalmazó számadások a temesvári szerb püspöki levéltárból eltűntek? A levéltár kulcsát maga a püspök őrzi, aki véletlenül a jeles egyházfejedelemnek unokaöccse! Most már meg tudjuk érteni, miért kellett Letics György dr.-nak mindenáron temesvári püspöknek lennie. De jól is viseli magát. A levéltárban senki fiának nem engedi meg még be se kukkantani, nehogy Bran-

kovics temesvári püspökségére vonatkozó botrányos adatok nyilvánosságra jussanak. De Brankovics elfelejtette, hogy a temesvár-városi levéltárból nem lopták el a kérdéses aktákat, azok ott vannak, mindenki megnézheti, lemásolhatja. Az akta csomó száma 1799/12855/1885. VII/3 számmal van megjelölve.

Lássuk csak, mi van az aktákban? A temesvári régi püspöki palota telken a főhomlokaton egy földszintes kis ház állt, melyben három üzlethelyiség volt. Brankovics temesvári püspöksége előtt ezeket a bolthelyiségeket bérbeadták, a jövedelmet pedig a püspökök közt osztották fel. Amikor a pénzsóvár Brankovics temesvári püspök lett, nyomban kérvényt adott be a kongressusi választmányhoz, melyben saját céljaira. — irodahelyiségek stb., — kérte annak átengedését. Az óvatos kongressusi választmány hosszas vita után a házat átengedte, de kikötötte, hogy azt csak saját céljaira használhatja és bérbe nem adhatja. De Brankovicsnak így nem kellett. 1885. április 23-án újabb kérvényt adott be és a bolthelyiségek javítására 5050 forint 63 krajcárt, a püspöki palota javítására 3558 forintot kért megszavaztatni. Az 5050 frtot a választmány engedélyezte, de kikötötte, hogy a boltok jövedelméből ezen összeg törlesztendő lesz. A 3558 forintot nem engedélyezte, mert az illető alapokban pénz nem volt. Brankovics György jelen volt a választmány ezen ülésén. Mégis 1885. aug. 15-án újabb kérvénnyel fordult a választmányhoz, amelyben elmondta, hogy jelen volt az áprilisi ülésen és „ugy tudta“, hogy a 3558 forint is ki lett utalva és ő mindkét munka elvégzésére előkelő építésznek megbízatást adott és kéri ezen kiadás utolsó jóváhagyását, mert különben kára volna és a választmány ezáltal őt megszégyenítene. Ezáltal kést tett a választmány torkára. A választmány beleegyezett, de csak úgy, ha az üzletek jövedelméből ez a kiadás fedezve lesz.

Egész Temesvár tudja, hogy az üzlethelyiségek soha átalakítva vagy kijavítva nem lettek, ellenkezőleg Brankovics első püspöki cselekedete az volt, hogy a kereskedőket stájerolta, akik abban az ígértben bizva, hogy a bolthelyiségeket kijavítják többet is fizettek, de ez a többlet is Brankovics zsebében maradt. Nikolics Zsivkó, kongressusi képviselőnek a kongressushoz beterjesztett írásbeli jelentéséből kitűnik, hogy az üzletek javitva soha nem lettek. A számlákat és aktákat a püspöki levéltárból ellopták. Brankovics az előírás ellenére kolaudáló jegy-

zökönnyet sem terjesztett a kongressusi választmány elé. Az egyik boltos: Klein Katharina volt, aki 1877—1905-ig, tehát 28 éven át bérelte e helyiséget. Nikolics Zsivko és Jodorovits Mihály dr. ügyvéd előtt Klein Katharina kijelentette, hogy noha Brankovics bérösszegét havonta 20 forinttal felemelte, üzletében a 28 év alatt soha semmi javítást nem végeztek. A másik kereskedő: Deutsch Sámuel neje kijelentette, hogy 1885 óta bérel a boltot, de 3 forintot érő javításnál nagyobb üzletében még nem végeztek. Beck Antal: a harmadik boltos Hrnyakovára került és így ki hallgatható nem volt. A kongressus a választmányt megbizta, hogy ez ügyben indítson vizsgálatot. Beck írásbeli nyilatkozatban kijelentette, hogy üzletét sem javították ki soha! 7199/12855/1885. szám alatt a javítási terv látható. Ezt Brankovics saját maga terjesztette be és sajátkezűleg irt alá. Ott áll lent: „Brankovics György püspök“. A terv 1885-ös keltezéssel van ellátva. Tanuként Brand Jozefin és Bon József szerepelnek. A temesvári mérnöki hivatal 1885. július 3-án „Tervrajznak megfelelő“ jelzéssel a tervet jóváhagyta. Brankovics György szept. 25-én azt jelentette, hogy a javításokat elvégezték. Biringer mérnök 1905. okt. 23-án kiállított jegyzőkönyv szerint a javításokat rendben találta.

Az alatt igénytelen, csak apró-cseprő javítások történtek. 20 négyszögöl falat vontak és 115 négyszögöl régi falat javítottak ki, szóval a kiutalt összegnél aránytalanul kisebb kiadások eszközöltettek. Az üzletek soha se lettek kijavítva!

Hova lett az 5050 frt? A Brankovics által aláírt tervben az üzletek kijavításáról szó sem volt. Tehát arra komolyan soha nem is gondolt! Tehát a patriárka az 5050 forintot zsebreavágta! Előbb félrevezette a választmányt, utóbb megkárosította az egyházat. A palota javítása sem került annyiba. Milyen számolt el mégis? Egyszerűen, — nem küldötte be a kolaudálási jegyzőkönyvet. A számlák egy részén kiigazítások, vakarások voltak. Kinek állt érdekében tehát ezeknek eltüntetése? Ki restelné, ha az akták meg lennének? De Brankovics minden furfangja dacára elfeledte, hogy Temesvár-város levéltárból nem lopták el az aktákat. Ezek az ő árulói.

Legközelebbi cikkünkben még cifrább dolgok kerülnek sorra.

„Waltham“

A LEGMEGBIZHATÓBB
ZSEBÓRA
KIZÁRÓLAGOS ELÁRUSÍTÓ

Regényi István

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, LÁTSZERÉSZ, VÉSNÖK. Legnagyobb raktár arany,

ezüst és drágakő ékszerekben, látszerészeti, cikkekben legdusabb
ohinal ezüst raktár.

Közjog és közgazdaság.

A magyar politikai élet homlokterébe két hatalmas eszme került egymás mellé: a közjog és közgazdaság. Legutolsó nagy harcát ez a két felfogás 48-ban vívta meg, az elsőnek képviselője és megtestülése Kossuth Lajos volt, a másodiké gróf Széchényi István. Kossuth Auszriától független s alkotmányos jogaiban egészen szabad Magyarország megteremtésén fáradozott. Széchényi első sorban gazdag, vagyoniilag megerősödött Magyarországot akart, mely az ő hite és meggyőződése szerint maga után vonta volna a politikai függetlenséget is. A két eszme akkor véres háborúba került össze és Magyarország egy időre minden politikai jogait elveszítette.

A 67-es kiegyezés után is a közjog maradt a politikai világ vezető csillaga. A nemzet államférfiai többé nem karddal akarták Magyarországot politikai függetlenségének birtokába visszahelyezni, hanem parlamentarizmus eszközeivel, a törvényhozás által megszavazott és a magyar király által szentesített törvényekkel. Helyesebben szólva, a magyar függetlenségét ábrázataról az osztrák politika által rákötött fátyolt szedte le a magyar törvényhozás.

Igy tartott ez a legutóbbi idő, midőn 3 év előtt a magyar parlament a koronával szemben szállt síkra, hogy az állami élet egyik legértékesebb szervét, a hadsereget is a magyar geniusz befolyása alá akarta vonni s az eddig idegen befolyás alatt élő hadsereget is a magyar nemzeti szellemmel akarta megtölteni. Az osztrák kamarilla, melynek főterve mindig az volt, hogy Magyarországot szuverenitástól megfoszsza, egy alárendelt tartomány színvonalára süllyessze, érezve gyöngeségét a hatalmas erővel fellobogó nemzeti szellem előnyomulásával szemben, úgy tett, mint Virgilben Turnus király, aki az Acheront, az alvilágot is megmozgatta, csak hogy Aeneas diadalmas seregeit leverje. Az osztrák politika a magyar közélet habzó tengerébe belevetette a forradalmi szocializmus kérdését s felnyitotta a közgazdasági kérdések zsilipjeit.

A koalíciós kormány, ahogy átvette az ország kormányzását s körültekintett Magyarországon, egy száz kinos sebtől vérező szegény országot és nemzetet látott maga előtt. A darabantók és szövetségeseiknek, a szocialistáknak ujságai rendkívül sötét, komor színekkel festették az országnak nehéz helyzetét.

Az izzásig hevített nemzetiségi kérdések mellett a kivándorlás szörnyű vérváztése, az ipari és mezőgazdasági pangás meredtek felénk égbekiáltó szóval követelve a nehéz nemzeti betegségek orvoslását. A szociális demokrácia még tovább ment; örült dühvel, a hazafias érzést félrevetve a fennálló társa-

dalmi keretek szétrombolását vette programjába s most, közel az aratás előtt, aggódva látjuk, hogy a mezőgazdasági osztályok nagy része nem vállal az aratásra munkát, csak-hogy ez osztályokat még jobban elszegényítse s a magyar állami rend még dühösebb elleneiseivé tegye.

Ezeknek a szörnyű állapotoknak nyomása váltotta ki a függetlenségi táborban azt a felfogást, hogy nem elég többé a magyar ipar védelmére kelní, amit már Kossuth Ferenc megkezdett az iparvédelemről és munkásbiztosításról szóló törvényekkel, hanem a kisgazdák helyzetét is be kell vonni a parlament porondjára s hasznos, a kor követelményeinek megfelelő törvényekkel oda kell hatni, hogy a némettest ezen legnagyobb rétegét talpra állítsuk s a míg nem késő, az internationalis szocializmus karjaiból kimentsék.

Ezt az akciót hat függetlenségi képviselő indította meg hat bejegyzett indítványával, mely mellett már 150 függetlenségi képviselő iratkozott fel. Az indítványozók lelki szemei előtt vagyoni helyzetében megerősödött, nemzeti érzéseiben sziklaszilárd s erkölcsi felfogásban tiszta paraszt osztály lebeg, mely a legalkalmasabb arra, hogy szembeszálljon az internationalizmussal s diadalra juttassa a nemzeti eszmét s a hazabecsületét, mint ezt a legutóbbi németországi választások példája mutatja.

Mi most e cikk keretében nem terjeszkehdhetünk ki a hat indítvány érdemeire; elég időnk lesz erre, ha majd a törvényhozás őszi gyűlései előtt konkrét formában megjelennek; de azt már most is megjegyezzük, hogy nem helyeseljük azok tetteit, kik e hat indítványt felüllicitálva a magyar politikai életet csupán közgazdasági kérdések mezejére akarják terelni.

És miért nem? Mert mi számadásainkat Auszriával szemben még nem zártuk le. Hisz csak közel négy év előtt sötét harcot kellett megvívunk állami függetlenségünkért; hisz minden jelenlegi bajainknak, a közgazdasági kérdések elmérgesítésének főoka ismét Ausztria; a kiegyezés is, hogy ennyire összekuszálódott s tökéletesen a mi kizsákmányolásunkat célozza: pusztán Ausztria ellenséges érzületének kifolyása.

Viszont a közgazdasági kérdések is teljes joggal követelik a megoldást s ebben a sürdületes versenyben, mely felettünk s körülöttünk zug, az egyes nemzetek a megélhetés nagy kérdésével foglalkoznak legbehatóbban.

A közjogi és közgazdasági kérdéseknek párhuzamosan egymás mellett kell haladniuk. S azok a politikusok, kik ebben az irányban fejtik ki működésüket, a leghasznosabb szolgálatot teszik a nemzetnek.

Bizonyára mellőlük is sorakozik az egész magyar nemzet ragaszkodása, szeretete és hálája.

Az élet.

— A Határőr eredeti tárcája. —
Irtá: Zsoldos László.

Mily furcsa az emberi élet! Születünk és amíg felnövünk, szüleink fáradságát érezzük, aztán mi dolgozunk magunk magunkért, vagy megint nemsokára családunkért, s gyermekeinkért is. Emellett pedig szüleink is, mint is folytonosan másoknak huzzuk az ígát, hogy megszerezzük nekik a maguk szellemi, erkölcsi vagy anyagi hasznát, magunknak és mieinknek pedig — röviden mondva a mindennapi kenyeret. Lehet az a kenyér árpálsziből, lehet az a kenyér finom, puha kalács: mindegy, mindakétfő elfogy, elszárad, ujjat kell venni helyette, s tovább kell dolgozni érte, ha tovább akarunk enni.

Látom a szegény munkást, ahogyan kora reggel siet a gyárba, műhelybe, mezőre a fárad késő estig — miért? Hogy időközben elessék s este kimerülten hazatérhesen aludni, amikor legalább gondját feleli néhány órára. Látom a hivatalnokot, amint reggel már hetedfél órákor fölkel az egész család, hogy az apának ideje legyen megreggelizni s átfutni a lapot, aztán föl: a család fő a várba — hova a miniszteriumba, gyerekek az iskolába, a szegény nagyszájas asszony pedig, ha jó gazdasszony akar lenni, ki a piacra, a vásárcsarnokba. Aztán a gyerekek tanulnak, az apa dolgozik délig, az asszony pedig hazaér-

vén a csarnokból, kezébe veszi a főzőkanalat s fél délelőtt összevásárolt, sült-főtt azt délben a megélt gyomrok egy félóra alatt elkölték. Ebéd után a gyermekek újra kezükbe veszik a tankönyvet, édes anyjuk házi teendői után lát, az apa pedig ismét elmegy egy másik hivatalba, hogy délutáni mellékkeresettel gyarapítsa szegény jövedelmét. Az ügyvéd fölkel, délelőtt tárgyalásra jár, délután ügyfeleit fogadja, este pöréit tanulmányozza, az orvosnak soha sincs meghatározott pihenő ideje, a katona — pedig csak az már békében semmi hasznosat sem végez — hajnaltól délig, néha estig, sőt másnapig lőt-fut, viv lő, nyargal, menetel, a tanárt, tudományos embert, művészt elfoglalják tanítványai, avagy a tudományok és a művészestesség az üzletember meg a vállalkozó még éjjel is azon töri a fejét, hogyan lehetne még hasznosabbá tenni a holnapot. — Miért? Hogy napközben ő és családja egyék, éjjel pedig, ha lehetséges, aludjanak. És látok politikusokat, ministereket, uralkodókat, milliomosokat, akik szintén egész nap, regeltől estig dolgoznak, bibelődnek, törli a fejüket, megint és örökké csak azért, hogy egyenek, s ha pihenni akarnak, pihenjenek. És még, aminek nyúg alól az utolsó napszámostól kezdve a leghatalmasabb földi urakig senki sem tudja felszabadítani magát: hogy gyűlöljenek, szeressenek és csalódjanak, s aztán kiábránduljanak belőlük, és csömört érezzenek tőlük, hogy amíg fiatalok, reméljenek,

Urbán Lajos halála után.

Inzultált tanár.

Feljelenti.

Alig vitték ki a temetőbe Urbán Lajost, az öngyilkossá lett kisdiákot, már is megindult sirja felett a harc: kit terhel a kis diák halála?

Az Urbán család ma is határozottan állítja, hogy a tanár hibás, míg a tanár barátai és környekezete, nemkülömben kártársai a tanár teljes ártatlanságát hangoztatják.

A szomorú tragédiának kinos affaire lett a következménye. Az öngyilkos fiu két testvér-bátyja: Urbán Győző hadapród-tiszthelyettes és Urbán Oszkár magántisztviselő szombaton délután elmentek Piukovich Sándor drnak, a megvádolt tanárnak lakására és ott öccsük haláláért elégtételt kértek. Az indulatos felelősé grevonására Piukovich tanár kijelentette, hogy mint a katolikus főgymnásium tanára nem párbajozik, elégtételt nem ad és nyugodtan néz a megindított vizsgálat elé. A két Urbán testvér ezzel a kitérő válaszzsal nem érte be és sulyos szóbeli inzultusokra ragadtatták el magukat, melyek után, — amint mondták, — remélik, hogy a tanár tudni fogja kötelességét.

Piukovich Sándor dr. erről az inzultusról a tanári gyűlésnek tett jelentést, mely akként határozott, hogy a tanár elégtételt nem köteles kérni és az esetet a tiszthelyettes felletes katonai hatóságának jelenti fel.

Helytelenítjük, hogy a két testvér, — mégha bármily mély fájdalom is indította ezen inzultusra, — magát elragadtatta, mert ezen szomorú ügyet sem párbajjal, sem vérrel nem lehet elintézni; itt igazságos, pártatlan, minden befolyástól ment vizsgálat fogja a való igazat kideríteni. És legyen nyugodt a két testvér, ha a tanár hibás vagy oka öccsük halálának, méltó büntetését el fogja nyerni. De ha nem hibás, úgy az inzultusok annál kevésbé helyén valók. Ép ezért, újra hangoztatjuk, türelemmel meg kell várni a lefolyandó vizsgálatot.

Ujabb öngyilkosság

Tizennyolc éves életunt.

Szerelmes volt.

Kedd reggel 8 óra tájban Laszkafeld Géza, 18 éves ügyvédi irnok, aki egy helybeli tekintélyes ügyvédi irodában volt alkalmazva, öngyilkosságot követett el. Revolverével Széchényi-utca 22. alatt lakásán mellbe lötte magát.

Vései Elek rendőrkapitány és Koda Sándor dr. kerületi orvos az öngyilkos anyjának

s mikor megöregedtek: emlékezzenek és rettegjenek a haláltól, vagy várják a halált.

Ez, türelmes olvasóm, az én egyszerű felfogásom szerint az élet, melyért úgy gyürik, lökdösik, tapossák egymást az emberek, mint mikor a színházban elkiáltja valaki, hogy: tűz van! — s megkezdődik az iszonyu, halálos tolongás kifelé. Mert odakint, óh, a terhes, fájdalmas, de a pusztá emésztésbe és alvásiban is ragyogó, szép élet, id-bent pedig a szenes halál!

— És ez itt... ez a nyomorult már közelebb van a kijárához... még megelőz!... Nem! átgázoltam rajta, és istennek hála, a fojtó füstből kint vagyok a szabad levegőn! O „szegény“ (már nem nyomorult többé, mert nem áll az utamba) odaégett, de csak nem áldozhattam fel magamat érte!... Ugyebár, türelmes olvasóm, ilyen varázsa van az életnek?

Gondolkozni szeretnék rajta, ha tudnék, hogy mi ennek a váráznak az oka? Nem tudom, de látom a történelemből, hogy csak a nagy lelkek tudnak fájdalom nélkül megválni az élettől. Mert a kicsinyek öngyilkossága nem megválás, csak menekülés egy lehetetlen helyzetből, mely a nyakukba szakadt.

A minap kint jártam a közbágyhidon: a barmok siralombáza ez. Az emberek közül nem mindenkinek adatott meg hogy halálából idegeneknek is — erkölcsi, vagy anyagi hasznuk származzék: csak a vértanuk, jótékony célokra

jelentésére a helyszínére siettek és a súlyosan sérültet a városi kórházba szállították, hol *Vései Elek* kihallgatta. Teitének okául idegbajt vall meg. Állapota súlyos. Testéből a golyót még nem távolították el.

Laszkafeld Géza, tehetséges fiatal ember volt, aki szabad idejében verseléssel is foglalkozott és több igen sikerült verset küldött már be nekünk közlés céljából, melyeket azonban elvi álláspontunknál fogva nem közöltünk.

Ma reggel a posta újabb verseket hozott nekünk, melyeket mi alább azért tesszük közzé, mert öngyilkosságának magyarázatát adja bennük. Az egyik vers így szól:

ISTENNŐMNEK:

Szerelmes vagyok egy szép leányka
Tekintetbe, mosolygásába,
Epedve vágyom édes csókjára,
Feldobog érte szívem hő lángja.

Egy másik versben élettörténetét írja el. Ez így szól:

EGY SZEGÉNY IFJU TÖRTÉNETE.

Irta: *Laszkafeld Géza*.

Komorán, busan a kis szobában
Egy ifju jár fel s alá,
Orcája sápadt, két szeme könnyes,
S nyugalmat ő nem talál.

Üldözik szünetlen a sors csapási,
És megtörték immár őt;
Vérzik a szive, s nincs, ki vigasszal
Táplálja a szenvedőt.

Hütlenné váltak hozzá baráti,
Mert illdözé a végzet,
Elhagyták testvéri, el a szülői
Balszerencséje végett.

Szeretett hiven egy szép leánykát,
Ki oly hamis volt, mint szép:
Őt jogosítá fel a reményre,
S másnak adta szívét.

* * *

Dörren a fegyver,
Hangzik a jaj,
Elszáll egy hosszu,
Kinos sóhaj.
Zuhanás hallik,
Ömlik a vér,
Uj áldozatot a halál kér.
Megtörve tekint
Fel a szempár,
Nem dobog vadul szegény szív már...

Egy harmadik levél pedig ezt az üzenetet tolmácsolja:

„Meg akarok halni, — mert gyógyíthatlanul beteg vagyok! Hagyjanak békében megkezdni utolsó álmomat.

Laszkafeld Géza.”

Az öngyilkos iránt ismerősei körében nagy részvét nyilvánul.

hagyatkozó gazdagok és a közveszélyes gonosztevők ezek a kiválasztottak. A többi ember meghal, s legföljebb övéi örökölnék tőle valamit: fekete fátyolt, vagyonot vagy adósságot. Nos, a jámbor vágómarhák többel dicsekedhetnek: a meddig éltek, megfejtik, vagy igavonásra foghatják őket, husukat, bőrüket, belüket, mind-mind fölhasználják a gyakorlati érzékű emberek. Hogy a levágatás kellemese nekik, vagy sem, azt természetesen senki sem kérdezi meg tőlük, mert hiszen a vágómarhának nem az élete érdekel bennünket, hanem a húsa, bőre, bele és egyéb értékesíthető részei.

Tehát, ahogy a vágóhídon, innen is onnan is egy-egy keserves bögéssel fogadva, vagy bögéstől kísérvé, ide-oda ödöngtem, egyszer csak megálltam egyik kisebb rekesz előtt. A rekeszben erős, fehérszőrű ökör állott. izmos, nagy fejét a földre konyitva, mialatt fehér farkát csöndes megadottsággal csóválgatta lassan jobbra-balra.

— Istenem — gondoltam és (bocsánat a hasonlatért, de hisz tulajdonképpen én magam is ember vagyok) önkénytelenül is az emter sorsa jutott az eszembe — Istenem, egy szegény, taglózásra szánt ökör!

Az állat, mintha megérezte volna, hogy részvevő sziv van a közelében, most fölemelte a fejét és hatalmas nyakát visszafelé fordítva, szemében valami kimondhatatlanul együgyű fájdalommal tekintett rám.

HIREK.

Vizsgálat a törvényházban. *Seifrid József*, a szegedi kir. ítélőtábla elnöke vasárnap este városunkba érkezett. Az elnök jövetelének célja az, hogy a törvényszéknél és járásbíró-ságnál a szokásos felügyeleti vizsgálatot teljesítse. A vizsgálat valószínűleg az egész hét folyamán fog tartani.

Uj királyi tanácsos. A király *Brankovits Pétert*, a karánsebesi *Neurer, Keppich, Brankovits* cég egyik főnökét, az ujvidéki városi javadalmak bérlőjét a közügyek terén szerzett érdemei elismeréséül királyi tanácsossá nevezte ki.

Batthyány Tivadar és a pátriárka. Kimerítő tudósításban számoltunk be arról a mindenfelé feltűnést és közmegelegedést keltezt interpellációról, amelyet *Batthyány Tivadar gróf*, az országos függetlenségi és 48-as párt illusztris vezéralakja intézett a *Brankovits* pátriárka ismeretes ügyéből kifolyólag a miniszterelnökhöz. Az interpelláló aziránt intézett kérdést a kormány felé, hogy meddig türik még meg *Brankovics Györgyöt* a pátriárkai székben? *Batthyány Tivadar* ezen erélyes és becsületos interpellációja alkalmából mindenfelől tömegesen üdvözölték. Özönével jöttek az üdvözletek *Ujvidékről* is, hol köztudomás szerint eber figyelemmel kísérik a *Brankovics* ügy minden fázisát. *Batthyány Tivadar gróf* a következő sorok közlésére kért meg bennünket:

„A görög-keleti szerb egyházi autonómia és a patriarcha ügyében a képviselőházban a minap elmondott beszédem alkalmából Ujvidékről annyi üdvözlöt kaptam, hogy mindezekre külön válaszolnom lehetetlen, miért is ez uton van szerencsém mindazoknak, akik táviratokban, vagy levelekben engem üdvözölni szivesek voltak, leg-halásabb köszönetemet tolmácsolni. *Gróf Batthyány Tivadar.*”

Állami internátus Ujvidéken. A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület tekintettel az ujvidéki magyar iskolákba özőnlő szlavóniai tanuló nagy számára, akciót indított egy állami támogatással létesítendő D. M. K. E. internátus érdekében s ebben az ügyben a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez részletesen kidolgozott memorandumot terjesztett be. Allig három hete jártak fönn Apponyi miniszternél *Rónai Jenő* a D. M. K. E. elnöke, városunk országgyűlési képviselője *gróf Teleki Árvéd* és *Balla Aladár* főispán a memorandum átadása céljából s a miniszter már is döntött a kérdésben: a memorandumban foglaltak alapján hajlandó Ujvidéken az ujonnan építendő főgimnáziummal kapcsolatban állami internátust és napközi otthont is létesíteni aképen, hogy az internátusban egyelőre 60—70, főleg

szlavóniai tanuló nyerne elhelyezést egy igazgató s több tanár felügyelete alatt; a napközi otthonban pedig az összes Ujvidékre bejáró szlavóniai s egyéb tanulók kapnának meleg szobát s mérsékelt áron ebédet. Nagy örömet jelent ez elhatározás első sorban Ujvidék városának, melyet a kormány uj gimnáziumhoz s oly intézményhez jutatt, mely jelentékeny anyagi vagyon mellett Ujvidék fontos kulturális szerepének mintegy hivatalos elismerését jelent. A miniszter megbízásából, — ahogy hirdással voltunk, — néhány nap előtt Ujvidéken járt dr. báró *Barkóczy Sándor* miniszteri tanácsos és *Baumgarten* építészeti igazgató, hogy a gimnázium új épülete s a vele kapcsolatosan építendő internátus és napközi otthon telke ügyében helyszíni szemlét tartsanak, s a város vezetőivel lehetőleg előzetes megállapodásra jussanak.

A miniszter köszönete. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Ujvidék város közönségének iskolai adományáért köszönetét nyilvánította.

Hova kerül a vásártér? A városi tanács *Jlly György*, m. kir. törvényhatósági állatorvost Ujvidékre meghívta, első szakvéleményét mondjon a felől, hogy az uj vásártér hova kerüljön? *Jlly György* kedden Ujvidékre érkezett és a városi tanács kiküldöttével a területeket megtekintette. Szakvéleményéről legközelebbi számunkban fogunk beszámolni.

Uj gyárreszvénytársaság. Az ujvidéki szappanfőzőtársaság vasárnap délután 5 órakor az ujvidéki Takarékpénztár helyiségeiben *Balassa Henrik*, takarékpénztári vezérigazgató elnöke alatt rendkívüli közgyűlést tartott, melyen a részvényesek elhatározták, hogy a gyárat részvénytársasággá alakítják át és az alapítókét 200 ezer koronára emelik fel. Az új részvénytársaság „Ujvidéki Szappangyár részvénytársaság” címet fogja viselni. Ügyvezető igazgatóvá: *Jpolyi Béla*t, igazgatókká: *Balassa Henriket*, *Balla Árpádot*, *Frank Lipótot*, *Gilming Károlyt*, *Meszlényi Fülöpöt*, *Teubner Jánost*, *Rössler Alkertet* és *Horváth Géza* drt. választották meg. Póttagok: *Fischer Adoly* és *Mirschenhauser Benő*. A felügyelő bizottság tagjai lettek: *Biró Dezső*, *Ceypek József*, *Kovács I.* (Budapest). Póttag: *Jykovics György*.

Záróvizsgák az ujvidéki női kereskedelmi tanfolyamon. Az ujvidéki női keresk. tanfolyamának 2-ik évfolyamán június 5., 6. és 7-én tartottak meg az írásbeli és június 15-én a szóbeli vizsgákat. Elnökökként jelen voltak: *Dr. Koch Ferenc* egyet. tanár a közokt. min. részéről és *Straub Nándor* iparisk. igazgató a keresk. min. részéről. A vizsgán mind a 35 növendék megfelelt és pedig: 10 kitűnő eredménnyel, 8 jeles, 6 jó és 11 közönséges képesítést nyert. Ez a fényes eredmény míg egyrészt a helybeli áll. felső kereskedelmi iskola tanári karának rátermettségét és lelkiismeretes buzgalmat dicséri, másrészt mindennél jobban bizo-

— Buu! — szólalt meg azután mély bődüléssel miközben (óh, hisz az lehetséges, hogy csupán képzelődtem) nekem egy rémlett, mintha a bögésének valami különös értelme volna. Mintha kérdezett volna tőlem valamit:

Lássá, uram hova jutottam?

Látom, — bolintottam némán a fejemmel, — Szomorú sorsra jutott szegény barátom (mert hiszen csak lehet a barátom, nemde, akinek a husából élek?) — De vigasztalódjék...

Az ökör közbevágott:

Oh, (valószínű azonban, hogy most sem szólt egy értelmes szót sem s most is csak úgy bögött, mint az imént s a miként neki tudnia adatott), minek én nekem a vigasztalás, uram? Tudom, hogy micsoda sors vár rám, ugyanaz ami többi barátainkra, a kik, hallja, ugyebár — itt is, amott is, minő keserves bögéssel várják a maguk végzetét, mely közös mindnyájunkéval. Anyámból tejet fejtek, ebből vajat, turót, sajtot készítettek, apám, igaz, hogy felöklelt egy csordást, de én, jó uram a világon soha a légynek sem ártottam, még azt, is hagytam, hogy csak úgy hemzsegen a testemen az istállóban. És mégis uram, most kivégeznek, mintha gonosztevő lettem volna. Semmi örömem sem volt az életben, uram, s borzasztó, hogy még az elmulásom is ily szomorú!

Igazán megesezt szegény állaton a szívem s megleb részvételt kapargattam meg a szórét.

De — kérdeztem bizonyos ámulattal — de ha semmi öröme sem volt az életben, öreg, akkor minek busulsz, hogy itt kell hagynod ezt a világot? Mi az, a mi vonz, mi, ami visszatart, hogy: oh, élni, maradni, akarok, nem akarok még kimulni, mint a többi szerencsétlenek! Mi az, mondjad meg ezt, szegény állat?

Az ökör, ej, milyen furcsa dolog is ez, elfordította tőlem a fejét és megint csak mélyen, elhatóan, keservesen bögött egyet.

Aztán jámbor tekintetével ismét rám nézett, ezuttal olyan értelmesen, hogy mindent egyszerre megértettem.

Igen, az élet mégis megadja neked, hogy legalább bögess, ha szenvedsz. Mig a taglózás után

És hirtelen, mint a villám, az eszembe cik-kant, hogy az emberek közül is az utolsó pária is hogy ragaszkodik ösztönszerűleg az élethez, a melyben, tudja, éri, hogy — ha mást nem — legalább szenved.

Othagytam a szegény párat s a vágóhoz vetődtem. Éppen egy letaglózott ökröt emeltek el a legények. Úveges szeme véletlenül rámmeredt s én borzalommal olvastam ki belőle a panaszt, hogy:

En nekem már szenvedni sem lehet!

nyitja, hogy leányaink szorgalom és intelligencia tekintetében igazán kiválóak. Ha még hozzá tesszük, hogy értesülésünk szerint a tanfolyam végzett növendékei a gyakorlatban kitűnően beválnak és hogy így különbséget teremthetnek maguknak, mintha okleveles pályákra készültek volna, akkor a magunk részéről csak melegen ajánlhatjuk, hogy minél többen járjanak a kereskedelmi iskolába. Jelentkezni már a jövő héten lehet az áll. felső kereskedelmi iskola igazgatóságánál, ahol részletes felvilágosításokat is szívesen adnak.

Felszámoló szövetkezet. A kereskedők és iparosok meleg érdeklődése mellett tavaly megalakult, „Kereskedők és iparosok szövetkezte” vasárnap Fürst János igazgató elnöklete alatt tartott rendkívüli közgyűlésén a szövetkezet feloszlását mondta ki és egyben elhatározta, hogy az e hó 30-án megalakuló „Kereskedelmi és ipari Takarékpénztár részvénytársaság” a felszámoló szövetkezet aktívait és passzívait átveszi, vagyis a szövetkezet részvénytársaságá alakul át, amikor is alaptőkéjét tetemesen felemeli, üzletkörét kitágítja. Az új részvénytársaság 1908. január hó 1-én kezdi meg működését.

Kabaré Ujvidéken. Szombaton és vasárnap a Mayer szállóban *Grossmann* jónévű komikus kiváló kabaré varietéje fog előadást tartani.

Nagy csőd Ujvidéken. Az ujvidéki királyi törvényszék *Popovits M. testvérek*, helybeli könyv- és papirnagykereskedő cég ellen a csődöt elrendelte. Az aktív vagyon 230 ezer korona, a passzívák ellenben 266 ezer koronát tesznek ki. Csődbiztosul: *Fekete Pál dr.* kir. törvényszéki albiró, tömeggondnokul: *Oppenheimer Armin dr.* helyettesül *Jankovits Pál dr.* ujvidéki ügyvédek rendeltettek ki.

Érettségi vizsgálatok. Az ujvidéki felső kereskedelmi iskolában lefolytatott érettségi vizsgálatok eredménye a következő: *jelesen értett* 1, jól értett 2, egyszerűen értett 20, 2 hó múlva javíthat: 2. — A magyar főgymnáziumban hetfő óta folynak az érettségi vizsgák, de még csak ma délben fejeződnek be. Így az eredményt csak jövő számunkban közölhetjük.

Corfesco-Corfeschini hangverseny. A *Határőr* már egyik előző számában megírta, hogy *Corfesco-Corfeschini Miklós*, a neves román operatársulatának híres tenoristája neje *Corfesco Mária* szopránénekesnő közreműködésével július 2-án a *Mayer szálló* vigadóájában hangversenyt rendez. A hangversenyen a zongorakíséretet *Jóczits Zsófia* urleány látja el. Az érdekes hangversen műsora a következő:

I.
1. a) Schubert: „Té vagy a nyugalom...“
b) Verdi: Dallam „A troubadour“ cz. dalműből, éneklő Corfesco-Corfeschini Miklós ur. 2. Puccini: Nagy dallam „Tosca“ cz. dalműből, éneklő Corfesco Mária urnó. 3. Leoncavallo: Dallam „I pagliacci“ cz. dalműből, éneklő Corfesco-Corfeschini Miklós ur. 4. Dankó Pista: Magyar népdalok, éneklő Corfesco-Corfeschini Miklós ur. 5. Wagner: Dallam „Lohengin“ cz. dalműből, éneklő Corfesco-Corfeschini Miklós ur.

II.
1. Bajits: Szerb népdalok, éneklő Corfesco-Corfeschini Miklós ur. 2. Mascagni: Ballada, éneklő Corfesco Mária urnó. 3. Tschaiowski: Nagy dallam „Onyegin“ cz. dalműből, éneklő Corfesco-Corfeschini Miklós ur. 4. Guercia: Nagy duo, éneklő Corfesco Mária urnó és Corfesco-Corfeschini Miklós ur. 5. Halévy: Dallam „A zsidónó“ cz. dalműből, éneklő Corfesco-Corfeschini Miklós ur.

Szinészeink távozása.

Vasárnap utoljára gördült le a függöny a saisonban és hétfőn délelőtt már az egész társulat elutazott városunkból.

Két hónapi szünetelés után: augusztus 15-én vonulnak be Makóra, a honnan szept. 15-én fognak a szegedi állandó szinkörbe visszatérni:

Vasárnapi bucsuztatónkból — önhibánkon kívül — több elsőrangú erő neve kimaradt, mit ez alkalommal éppen az illetők művészi kvalitására való tekintetből pótolni kívánunk.

Sz. Jóbólgyi Margit. Kincses Kolozsvárnak éveken át becézett, kiforrott tehetségű

dramai művész, kit közönségünk is érdeme szerint méltányolt és szeretett.

Jványi Antal. Ugyancsak a kolozsvári előkelő színpad iskoláját hozta magával. Ma nemcsak a vidék, hanem egyike az ország legjobbnevű naturbursch — színészeinek. Bár hálás szerepköre tért nyit a tuzásnak, ez olcsó babérra sohasem vágyik. De épp ebben rejlik érdeme és állandó sikereinek kulcsa.

Sümegei Ödön. Intelligens jóízű, elegáns színész, kinek nemcsak salon, hanem énekes szerepeiben is jelentős sikerei voltak.
Szabó Károly. A társulat népszerű titkára. Maga a megtestesült szerénység. Kár, hogy a titkár háttérbe szorítja a színészt.

Szalay Károly, Ügyelő. Bár hivatása szintén elvonja a játszástól, mégis, habár csak kisebb szerepekben is — megcsillanni láttuk az értelmes, öntudatos színésztalantumot.

Nem volna krónikánk teljes, ha meg nem emlékeznénk a társulat táncosairól: Német Esztiről és Szabó Lajosról.

Nyilt-tér. *)

Elveszett

egy ezüst szivarka-szipka tokkal, a tulajdonos neve be van vésvé a szipkába, a becsületes megtalálójára megfelelő jutalomban részesül.

Jdei Illés,
bortermelő és pálinkafőző
UJVIDÉK,
epres-utca 31. sz.

HIRDETÉSEK.

Másolat, 271. szám eln. 1907.

Pályázati hirdetmény.

Ujvidék sz. kir. városnál a folyó és második felében betöltendő 8 rendőri állásra ezenel pályázatot hirdetnek. A javadalmazás 720 korona évi fizetés, 60 korona lakbér és ruházat. Követelmények: 1. Magyar állampolgárság; 2. 23 éven felüli és 40 éven aluli kor; 3. Tökéletesség, ép és erős testalkat, megfelelő külső és ügyes magatartás. 4. Fedhetlen előélet; 5. Tökéletes birása a magyar nyelvnek szóban, írásban pedig olyképp, hogy a nyert utasításokat feljegyezni és szükség esetén kisebb jelentéseket megtenni képes legyen; 6. Legalább is 163 cm. magasság; ez alól kivételnek azok, kik külön képzettségük, nyelvismeretük és kiváló erős testalkatuk által kitűnnek. Azok közül, kik a fentebbi kellekeknek megfelelnek, elsőbbséggel bírnak és pedig a következő sorrendben: a) oly altisztek, kik az 1883. évi II. t. c. alapján is igénynyel bírnak a magasabb fokú értelmiséggel, különösen több nyelvismerettel bírnak; c) kik a város helyviszonyaival ismerősök; d) kik a m. kir. csendőrségnél szolgáltak és onnát önként léptek ki. — Pályázni szándékozók felszerelt folyamodványaikat 1907. évi június hó 25-ik napjának d. e. 11 órájáig alulírottánál nyújtják be.

Ujvidék, szab. kir. város polgármestere
1907. évi június hó 12-én.

1—1 Szalay Lajos
kir. tanácsos, polgármester.

Pályázat.

Az ujvidéki takarékpénztár pályázatot hirdet, az elhalálozás folytán üresedésben levő

pénztárnoki állásra.

Pályázhatnak oly egyének, kik néhány évi pénzügyi gyakorlatlal bírnak, katonai kötelezettségüknek eleget tettek, a magyar és német nyelvet szóban és írásban tökéletesen és a szerb nyelvet legalább szóban bírnak.

Óvadékul 10.000 korona készpénzben vagy értékpapirokban teendő le.

A felszerelt pályázati kérvények, a fizetési

Nyomatott Hirschenhauser Benó könyvnyomdájában Ujvidéken.

igények megjelölésével 1907. évi július 5-éig az ujvidéki takarékpénztár igazgatóságához nyújtandók be.

Ujvidéken, 1907. június hó 17-én.

Az igazgatóság.

Simonyi Mihály,

kőműves- és ácsmester, építési vállalkozó.
Ujvidék,

Damjanich-utca 10. szám.

Elvállal mindennemű építési szakmába vágó munkát, valamint új épületek építését és régi épületek ujjá való tatarozását legjutányosabb árak mellett. 8—1.

Gábel Károly,

mosó- és vasaló intézete

UJVIDÉK, fő-utca 25. szám.

Legjobb kiszolgálás.
Vállal gallér, kézelő, ingeket stb. fehérneműt finom tisztítására. 6—1.

GRAND HOTEL MAYER

UJVIDÉK.

I. rendű szálloda.

Olcsó téglá.

Krsztonoslos György téglagyáros (kórkemence)
B. Kula. 1 millió I. oszt. legjobb minőségű építőteglá a Ferenc-csatornához szállítva 14 frt. 50 vasuti állomáshoz 16 forint. 3—2.

Dr. Brezovsky Nándor

közkórházi sebész, főorvos rendelését megkezdte.

Rendel sebész, fül, orr, torok, és nőbetegeknek.

Délelőtt 9—11-ig, 3—3

futaki-utca 27. szám alatt.

Répa-Mag óvári, obendorfi

óriás Duppani zab. Dollár zab, Székely és kora amerikai lófogú tengerik Karós és törpe babok. Gyorsfejlődési Poland china Magyar-bikák kan-cok, Pekingi gácsérok. Lámpánélküli költőgépek Pekingi kacsa-, emdei lud-, fehér és fekete Orpington toljásokra előjegyzéseket elfogad

gróf TELEKI ÁRVÉD

drassól uradalmi intézősége. u. p. Koneza.

patriá
napire
sát, f
akár
akár
bünei
ban r
délyel
tani
egyhá
Buká
lentál
meg
Megle
rende
vonul
a köz
letlen
csöse
ságáh
ország

A
dettük
mel a
eddig
csak
Elmor
városi
Bran
amely
el, ar
letek
rona
mikén
sok a
mulas
állott

M
Akták
megte

J
patriá
lésere
Gerlic
földje
rebes
elha
hitte,
másk
a leg

Györ
zabé
fejb
1800
tartoz
vasut
perel
széná
Ekkó
kezni
és t
sárlá
kapta
bérbe

kezé